

Telemann Georg Philipp (1681-1767)

Uważa się go za jednego z najważniejszych kompozytorów [I połowy XVIII wieku](#). Zyskał wielką sławę już za życia

Urodził się 14 marca 1681 roku w Magdeburgu w rodzinie silnie związanej z kościołem luteranckim. Jego ojciec i matka byli dziećmi pastorów, i tego rodzaju karierę przeznaczano także Georgowi, gdyby nie jego nadzwyczajne zdolności muzyczne. Objawił je już w dzieciństwie, grając świetnie na [skrzypcach](#), [flecie](#), cytrze, instrumentach klawiszowych. W wieku 10 lat skomponował nawet operę pt. *Sigismundus*, wywołując konsternację całej rodziny. Sprzeciwiała się ona karierze muzycznej Telemanna, ale to tylko wzmacniało determinację chłopca. Pilnie się więc uczył, transkrybując dzieła współczesnych wielkich mistrzów, a także wzorując własne kompozycje na ich utworach.

Po ukończeniu gimnazjum, nakłoniony przez matkę Telemann zapisał się na prawo na Uniwersytet w Lipsku (1701 r.). Po drodze zatrzymał się specjalnie w Halle, by poznać osobiście młodego [Haendla](#), z którym zaprzyjaźnił się serdecznie. Na studiach zaś nie zapomniał o muzyce — znalazł czas, by założyć wraz z kolegami *Collegium Musicum*, które dawało publiczne koncerty. Pisał też [operę](#) dla lipskiego teatru, a w 1703 roku został nawet dyrektorem tej instytucji. Był także organistą i kompozytorem utworów religijnych dla miejscowych kościołów.

W 1705 roku przyjął propozycję pracy na dworze księcia Erdmanna II w Sorau (dziś Żary) i Pszczynie. Tam miał okazję poznać polską muzykę ludową, co okazało się dla późniejszej twórczości Telemanna bardzo znaczące. Wiele jego dzieł nawiązuje bowiem do polskich tańców (np. [sonaty](#) skrzypcowe i [suity](#) *Partie polonaise*). Następną posadę przyjął w Eisenach, jako dworski koncertmistrz i dyrygent. Jego pobyt pokrywał się częściowo z obecnością [Jana Sebastiana Bacha](#), który opuścił ten dwór w roku 1708, udając się do Weimaru.

W Eisenach komponował Telemann głównie sonaty kościelne i różne okolicznościowe dzieła muzyczne. Tam też ożenił się, ale po śmierci żony przy porodzie (w 1711 roku) zdecydował przenieść się do Frankfurtu nad Menem, gdzie podjął obowiązki dyrektora muzyki miejskiej a także kapelmistrza w kościele Braci Bosych. Został ponadto dyrektorem stowarzyszenia muzycznego Frauenstein, w ramach którego wznowił regularną działalność koncertową. Tworzył dzieła na miejskie uroczystości, cykle [kantat](#) kościelnych, [oratoria](#), muzykę orkiestrową i kameralną. Jednocześnie przyjął stanowisko kapelmistrza na dworze w Bayreuth, gdzie dostarczał utwory instrumentalne i jedną operę rocznie.

Równoległe działał też w Hamburgu, dla którego pisał oratoria, kantaty i opery. Na stałe związał się z tym miastem w 1721 roku, gdy otrzymał posadę kantora w kościele św. Jana. Do komponowania miał mnóstwo okazji: co tydzień kantata, co roku nowa [pasja](#) oraz mnóstwo dzieł okolicznościowych na uroczystości kościelne i miejskie. Rok później został również dyrektorem opery i funkcję tę sprawował do 1738 roku, gdy teatr oficjalnie zamknięto. Pisał na tę scenę zarówno [oper](#) [poważne](#) jak i [komiczne](#), ale większość z nich zaginęła. Przetrwały przede wszystkim fragmenty opublikowane w czasopiśmie „Der getreue Musikmeister” („Wierny mistrz muzyki”) założonym w 1728 r. przez Telemanna i Johanna Valentina Görnera. Pojawiało się ono co dwa tygodnie w formie czterostronicowych odcinków. Na łamach „Mistrza” publikowano nowe utwory różnych współczesnych kompozytorów, ale najliczniej reprezentowane były kompozycje samego Telemanna, niektóre podpisywane anagramem nazwiska — Melante.

Obowiązków miał Telemann mnóstwo, ale był tytanem pracy i chętnie przyjmował różne dodatkowe zamówienia z kraju i z zagranicy. Jego dorobek twórczy jest imponujący — samych [kantat](#) kościelnych napisał 1043. Poza tym — kilkaset [uwertur](#), [suit](#) orkiestrowych, [msze](#), [pasje](#), [sonaty](#), [fantazje](#) i [fugi](#). Wiele też podróżował, w tym do Paryża i Berlina, a także udzielał prywatnych lekcji kompozycji.

Po 1740 roku jego aktywność kompozytorska osłabła. Poświęcił się przede wszystkim kolekcjonowaniu rzadkich kwiatów, a tworzył dla relaksu. Po 1755 roku jego wzrok tak mocno się pogorszył, że w pracy pomagać mu musiał wnuk. Do końca utrzymywał wysoką sprawność intelektualną, a swe ostatnie dzieło, *Pasję wg św. Marka*, skomponował w 1767 roku. W tym samym roku zmarł na zapalenie płuc (25 czerwca 1767 roku w Hamburgu).

dr hab. Iwona Lindstedt

Ciekawostki

Miarą sławy Telemanna jako kompozytora są gaże, jakie otrzymywał. Jego pensja w Hamburgu była trzykrotnie większa od tej, którą Jan Sebastian Bach dostawał w Lipsku.

Telemann był ojcem chrzestnym jednego z synów Jana Sebastiana Bacha — Carla Philippa Emanuela, który swe środkowe imię dostał na jego cześć.

Telemann był poliglotą, znał biegle język francuski i włoski, a także łacinę i grekę. Był też utalentowany literacko — wydał kilka zbiorów poezji. Sam pisał teksty do swych kompozycji wokalnych, albo dostosowywał dzieła poetów do własnych potrzeb.